

NYHETER OM EU

NYHETSBRÄV FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ OKTOBER 2008

Ordförande Wanja Lundby-Wedins förlorade illusioner

Ett så kallat socialt forum arrangerat av EU-kommissionen med uppemot femhundra politiker, fackliga ledare, arbetsgivare och akademiker i Bryssel, blev en rejäl kalldusch för Wanja Lundby-Wedin, ordförande i LO och Europafacket.

EU-kommissionen och arbetsmarknadsministrarna från Sverige, Frankrike, Tyskland, Danmark och Luxemburg gjorde klart att de inte vill ändra EU:s utstationeringsdirektiv, som reglerar villkor för löntagare som tillfälligt utför tjänster i ett annat EU-land. De gav inte heller något stöd åt att införa ett socialt protokoll eller en social klausul som gör klart att fackliga rättigheter går före fri rörlighet vid en konflikt. Europafacket och LO hade hoppats få stöd för ett sådant protokoll liksom för en revidering av utstationeringsdirektivet. Mest avvisande var Petr Necas, arbetsmarknadsminister i Tjeckien, som nästa halvår leder EU med det gränslösa Europa som motto. Han välkomnade EU-domstolens utslag i Vaxholmsmållet och förklarade att den fria rörligheten för tjänster och arbetskraft måste underlättas, inte begränsas. Den stärker Europas globala konkurrenskraft och för övrigt finns det inte någon europeisk social modell, hävdade Necas.

– Budskapet från forumet är att politikerna inte vill lösa de problem som uppstått efter de fyra domarna Laval, Viking, Ruffert och Luxemburg. De har minskat ländernas möjlighet att reglera sin egen arbetsmarknad men politikerna agerar inte, säger Claes-Mikael Jonsson, LO:s jurist på plats i Bryssel. Politikerna delar de fackliga organisationernas bild av problemen, men anser, enligt Claes-Mikael Jonsson, att det tar för lång tid att agera och att de inte "vet var de landar". Sveriges arbetsmarknadsminister, Sven-

Otto Littorin (m), hänvisade mest till Lavalutredningen som kommer den 15 december, men han avvisade de två krav som Wanja Lundby-Wedin och Mona Sahlin framförde i en debattartikel i Svenska Dagbladet härförliden. Ett socialt protokoll till Lissabonfördraget skulle ytterligare fördröja det redan försenade fördraget. En revision av utstationeringsdirektivet skulle öppna en lång förhandling som kanske skulle leda till försämringar i stället för förbättringar.

- Vi måste ändå pröva möjligheten, sade Wanja Lundby-Wedin, som upprepade att stats- och regeringscheferna brådslande måste agera. Det krävs politiska initiativ.

Hon vill att man gör en så kallad recast, det vill säga att man öppnar upp och omförhandlar vissa bestämda delar av utstationeringsdirektivet. Littorin ser inte det som ett alternativ.

– Om du öppnar för en recast i vissa delar så kan det mycket väl öppnas recast i andra delar. Och tillslut så har du ändå en omförhandling av hela direktivet och det skulle bli komplicerat. Littorin fick också medhåll från Luxemburgs arbetsmarknadsminister François Biltgen.

– Att öppna upp direktivet skulle vara som att öppna Pandoras ask. Alla skulle vilja in och ändra i det. Under forumet tydliggjordes det också att klyftan mellan fack och arbetsgivare i Europa är stor. BusinessEurope, i motsats till Europafacket, anser att utgången av Viking, Laval, Ruffert och Luxemburgdomarna är tillfredställande och att utstationeringsdirektivet inte behöver förändras. Kommissionens förslag att överlåta till arbetsmarknadsparterna på europeisk nivå att gemensamt lägga fram ändringsförslag till direktivet har mycket små möjligheter till framgång.

– Det finns stora olikheter mellan arbetsgivare och fack vad gäller synen på EU:s syfte och ändamål. Arbetsgivarna hävdar att EU är ett marknadsprojekt, med fri rörlighet och konkurrens som ledstjärna. Vi menar att EU:s sociala dimension, med likabehandling och skydd av grundläggande rättigheter, är en förutsättning för fri rörlighet. [...] Vi kräver att arbetsgivarna lever upp till en aktiv social dialog där syftet är att finna en balans mellan fri rörlighet och arbetstagarnas rättigheter, kommenterar Wanja Lundby-Wedin. Hur naiv får man bli? Istället för att förlora sig i illusioner om att regeringen Reinfeldt och/eller Svenskt Näringsliv, ska rädda den svenska arbetsmarknadsmodellen, borde Lundby-Wedin ta ansvar och använda sig av den makt hon faktiskt besitter.

I en kommentar till resultatet av det sociala forumet i Bryssel uttalade Lundby-Wedin att "det är oacceptabelt att politiker inte vågar ta ansvar för och agera i politiska frågor som kräver politiska lösningar". Samma inställning borde hon inta visavi den socialdemokratiska riksdagsgruppen som med undantag från en handfull dissidenter beslutat att säga ja till den borgerliga regeringens förslag att Sverige ska godkänna Lissabonfördraget. Med 1,7 miljoner LO-medlemmar i ryggen kan Lundby-Wedin kräva att Mona Sahlin och de övriga 129 i den socialdemokratiska riksdagsgruppen säger nej till Lissabonfördraget med mindre än att det omförhandlas och kompletteras med ett nationellt undantag för den svenska arbetsmarknadsmodellen med kollektivavtal och konflikträtt.

För att travestera Wanja Lundby-Wedin är det "djupt oroväckande" att socialdemokratiska politiker "lägger sig platt för EU:s domstol".

Oklart när Lissabonfördraget träder i kraft

Lissabonfördraget kommer troligen inte att träda i kraft under 2009. Den bedömningen gjorde paneldeltagarna under en lunchdebatt i riksdagen den 19 september.

De bygger sin bedömning på att det ännu är oklart hur Irland ska hantera resultatet från folkomröstningen i juni då irländarna röstade nej till fördraget. Carl B Hamilton (fp) kunde tänka sig att flytta fram valet till EU-parlamentet tills det är klart vilket fördrag som kommer att gälla under mandatperioden. Nils Lundgren (junilistan) avvisade tanken och påpekade att val till EU-parlamentet har hållits under liknande omständigheter tidigare. Medverkade gjorde riksdagsledamöterna Anna Kinberg Batra (m), Kerstin Lundgren (c), Carl B Hamilton (fp), Désirée Pethrus Engström (kd), Ulf Holm (mp) och Hans Linde (v) samt EU-parlamentarikerna Göran Färm (s) och Nils Lundgren (junilistan). Arrangör var riksdagen och EU-parlamentets informationskontor i Sverige.

Polen vill byta till euro 2011

Polen, som gick med i EU 2004, vill ansluta sig till EU-valutan euro 2011. Det sade landets premiärminister Donald Tusk nyligen och satte därmed för första gången upp ett mål för när Polen fullt ut ska ingå i EU:s valutaunion.

I februari sade landets finansminister Jan Rostowski att Polen kommer att uppfylla EU-kraven för att övergå från zloty till euro mellan 2010 och 2012. Det handlar främst om att få ned inflationen, menade han.

Högerpopulister framåt i österrikiskt val

Sammanlagt röstade 29 procent av österrikarna på de två högerpopulistiska partierna FPÖ och BZÖ. Frihetspartiet FPÖ under ledning av Heinz-Christian Strache fick 18 procent. Strache har gjort en rad islamofobiska uttalanden, och partiet har drivit antimuslimska kampanjer, bland annat vill man ändra grundlagen för att förbjuda minareter. Även utbrytarpartiet

BZÖ med Jörg Haider i spetsen gick framåt med 11 procent av rösterna. Socialdemokraterna vann valet knappt före konservativa Folkpartiet. Men båda partierna tappade röster till de båda högerpopulistiska partierna. Jörg Haider omkom i en trafikolycka kort efter valet. Han efterträds som partiledare för BZÖ av den 27-årige generalsekreteraren Stefan Petzner, som kallas Haiders politiske styvson.

EU-kommissionär för handelsfrågor avgår

EU:s handelskommissionär Peter Mendelsohn avgår. Han ska istället bli handels- och industriminister i den brittiska regeringen.

Mandelson återvänder därmed till en ministerpost som han tidigare hade 1998. Han har även varit brittisk minister för Nordirland under åren 1999-2001.

Peter Mendelsohn har varit EU-kommissionär med ansvar för utrikeshandel sedan 2004. Han kommer att sitta kvar på sin post till dess att en ersättare utsetts av ministerrådet. Storbritanniens premiärminister Gordon Brown har föreslagit Catherine Ashton, baronessa som fram till nu har varit gruppledare i det brittiska överhuset. EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso sade i ett pressmeddelande ja till nomineringen av Ashton.

Ännu ett baskiskt parti förbjudet

Spaniens högsta domstol förbjöd nyligen det baskiska kommunistpartiet PCTV. Anledningen är partiets kopplingar till en förbjuden falang av den väpnade rörelsen ETA. Beslutet kommer bara några dagar efter att samma domstol förbjöd partiet Baskisk nationalistisk handling (ANV) av samma anledning. Båda partierna misstänks ha fungerat som frontorganisationer för ETA under valrörelser. I senaste valet till den regionala lagstiftande församlingen fick PCTV sju mandat. I lokalvalen 2007 fick ANV sammanlagt 437 mandat. ETA:s snart 40 år långa väpnade kamp för ett självständigt Baskien i norra Spanien och södra Frankrike har krävt

över 800 människoliv. Spaniens rättsväsende har slagit till hårt mot ETA sedan organisationen i juni 2007 bröt en 15 månader lång vapenvila.

Frihandelsavtal kan skapa nytt Laval

När frihandelsavtalet Gats börjar tillämpas fullt ut kan bestämmelser om marknadstillträde komma i konflikt med rätten att försvara nationellt avtalade löner och villkor. Ungefär som i Laval-målet, som visade att den fria rörligheten för tjänster kan gå före fackliga rättigheter.

Samma risk för tolkningsstrid finns enligt Samuel Engblom, jurist på TCO, när det gäller Gatsavtalet. Där finns bestämmelsen Mode 4 om arbetstagares rörlighet vid tjänstehandel. Den reglerar enbart marknadens öppenhet och påverkar inte nationellt avtalade löner och villkor, hävdar WTO.

– Den här gången får vi inte vara lika godtrogna. Gats kan bli nya Laval, säger han.

Förutsättningarna för facket att ligga steget före är goda, eftersom Mode 4 ännu inte har börjat tillämpas.

Euroledarna överens om krispaketet

Euroländernas ledare enades nyligen om en gemensam plan för att lösa bankkrisen vid ett toppmöte i Paris under ledning av Frankrikes president Nicolas Sarkozy. De 15 euroländerna garanterar att bankerna ska kunna fortsätta låna av varandra.

De gemensamma reglerna handlar om hur stöd till banker som hotas av konkurs ska se ut, hur och när staten ska gå in som ägare. Man räknar allmänt med att det blir det brittiska krispaketet som presenterades förra veckan som ska stå som modell för hur statliga ingripanden ska se ut.

Dessutom diskuteras ett statligt garanterat system för att förse bankmarknaden med lånemöjligheter när bankerna inte vågar långa sinsemellan.

En annan del av förslaget gör det möjligt för länder att helt eller delvis förstatliga banker. Allt statsstöd måste dock meddelas till EU-kommissionen som har lovat att snabbbehandla fallen.